

Advokat Hans Kjellund
Sønder Allé 3, 2. sal
Postboks 158
8100 Aarhus C

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 8. februar 2019

JOURNAL NR.
RA-

SAGSBEHANDLER: RBL

Ikke erstatning for sigtelse og tiltale - Deres j.nr.

De har klaget over en afgørelse, der er truffet af Statsadvokaten i Viborg den 5. oktober 2017, om at nægte erstatning til E.

Jeg har besluttet ikke at ændre statsadvokatens afgørelse. Det betyder, at Deres klient ikke kan få erstatning for sigtelse og tiltale. En nærmere begrundelse for min afgørelse finder De nedenfor.

Jeg beklager den lange sagsbehandlingstid.

Deres erstatningskrav og klage

De har på vegne af Deres klient fremsat krav om erstatning på 140.000 kr. for lidelse, tort, ulempe og forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold, jf. retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, jf. § 1018 b, og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 og 8.

De har som begrundelse for kravet bl.a. henvist til, at der var rejst tiltale mod Deres klient i 7½ år. De har bl.a. anført, at der har været tale om et meget langt og psykisk meget belastende forløb for Deres klient, hvilket er veldokumenteret ved de i sagen foreliggende erklæringer.

Begrundelse

1. Retsgrundlaget

Efter retsplejelovens § 1018 b kan erstatning tillægges en sigtet, der som led i en straf-feretlig forfølgning har været udsat for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse. Erstatning efter denne bestemmelse ydes "efter samme regler som angivet i § 1018 a", som vedrører anholdelse og varetægtsfængsling.

Efter retsplejelovens § 1018 a er det indledningsvist afgørende, om der er sket frifindelse eller påtaleopgivelse i sagen. Hvis der er sket delvis frifindelse eller delvis påtaleopgivelse, er der som udgangspunkt ikke grundlag for erstatning efter § 1018 a, stk. 1, og kravet skal i stedet vurderes efter bestemmelsen i § 1018 a, stk. 2. Denne bestemmelse lyder således:

"Stk. 2. Selv om betingelserne for at yde erstatning efter stk. 1 ikke er opfyldt, kan erstatning ydes, såfremt den under sagen anvendte frihedsberøvelse ikke står i rimeligt forhold til strafforfølgningens udfald eller det af andre særlige grunde findes rimeligt"

I den foreliggende sag blev der rejst tiltale i 4 forhold for overtrædelse af dagældende § 265 i straffeloven, jf. anklageskrift af 6. oktober 2009 (forhold 1-3) og tillægsanklageskrift af 3. februar 2011 (forhold 4). Rigsadvokaten besluttede ved afgørelse af 6. april 2017 at tildele Deres klient et tiltalefrafald i sagens forhold 1 og 3 og besluttede samtidig at opgive påtale i sagens forhold 2 og 4.

Da der ikke er sket fuldstændig frifindelse eller påtaleopgivelse i denne sag, skal kravet om erstatning for sigtelse og tiltale vurderes efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 2, om misforhold eller andre særlig grunde.

Som det fremgår af statsadvokatens afgørelse, ydes der almindeligvis ikke erstatning, der alene er begrundet i en sigtelse eller tiltale, idet fremsættelse af en sigtelse, tiltalerejsning og deltagelse i retsmøder ikke karakteriseres som et straffeprocessuelt indgreb. Dette udgangspunkt fraviges i to tilfælde, dels ved sigtelser af mere end 5 års varighed, dels hvor sigtelsen har været under 5 år, men hvor en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder alligevel taler for erstatning.

De sager, hvor der er blevet tildelt erstatning efter retsplejelovens § 1018 b for en sigtelse og evt. senere tiltale, vedrører som altovervejende hovedregel sager, der er endt med en fuldstændig frifindelse eller påtaleopgivelse.

Et eksempel på, at der er givet erstatning for sigtelse og tiltale, hvor der skete delvis domfældelse er imidlertid sagen U.2006.2766/2Ø, hvor den ene af de 4 erstatningsøgende (benævnt E2 i domsreferatet) fik 80.000 kr. i erstatning efter retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2. I den sag var der tale om, at E2 havde været tiltalt i en stor økonomisk straffesag, som var blevet behandlet i både by- og landsret, og hvor E2 havde været til stede i retten i alt 102 retsdage. Sagen havde for E2s vedkommende strakt sig over mere end 9 år. Ved den endelige dom blev E2 frifundet i betydeligt omfang. Rigsadvokaten vurderede, at hvis tiltalen alene havde omfattet det forhold, som E2 var blevet dømt for, kunne hovedforhandlingen have været gennemført på 2 retsdage.

I relation til oplysningerne i sagen om Deres klients sygemeldinger og de deraf følgende udsættelser af hovedforhandlingen, skal jeg henvise til "Den Europæiske Menneskerettighedskonvention for praktikere", 4. udgave, s. 724-725, hvor følgende fremgår om EMRK artikel 6 og retten til rettergang inden rimelig tid:

"Hvis en sag må udsættes eller forsinkes på grund af *sygdom* hos klager, herunder fordi klager indlægges på et hospital, er der tale om force majeure, der hverken kan lægges klager eller myndigheder til last. Hvis det ikke er muligt at gennemføre en retssag på grund af en objektiv hindring i form af sygdom hos parten, vil der ikke blive statueret en krænkelse, selv om sagen som følge heraf ligger stille i meget lang tid. Med andre ord kan parten ikke kræve, at sagen bringes til ophør på grund af sygdom.

Hvis klagers forhold i nogen grad har forsinket processen, men der samtidig er forhold, der kan lægges myndighederne til last, synes der at være en tendens til at se bort fra klagers forhold. Hvis der er forhold, der kan lægges klager til last, men disse forhold alene ikke kan forklare sagens tidsmæssige udstrækning, og der samtidig er forhold, der kan lægges staten til last, statueres nemt krænkelse. Det kan indgå i vurderingen, hvem der så og sige bærer hovedansvaret for den tidsmæssige udstrækning. Hvis der er tale om sager, hvor der kræves udvisning af særlig omhu fra myndighedernes side, kan der statueres krænkelse, hvis der er grundlag for kritik af myndighederne, selv om klager i betydeligt omfang har været en medvirkende årsag til forsinkelsen."

I sagen *Krakolinig mod Østrig* (klagesag nr. 33992/07) var der tale om en straffesag, som havde verseret i mere end 25 år, men som ikke havde kunne gennemføres, fordi den tiltalte havde været syg efter et hjerteanfald. EMD fandt, at der i den sag ingen indikationer var på, at forsinkelserne af sagen skyldtes myndighedernes forhold, men at årsagen derimod var den tiltaltes sygdom. Tværtimod havde den østrigske domstol gentagne gange forsøgt at gennemføre hovedforhandling og fik tilmed med løbende intervaller iværksat lægeundersøgelser af tiltaltes tilstand i forhold til at kunne give møde. EMD bemærkede, at selvom heller ikke tiltalte selv kan holdes ansvarlig for sygdom, så vil der ikke kunne statueres krænkelse af EMRK artikel 6 og retten til rettergang inden rimelig tid, når forsinkelserne ikke kan lægges myndighederne til last.

Endelig bemærkede EMD, at artikel 6 ikke giver den tiltalte ret til at kræve, at en straffesag bringes til ophør på grund af sygdom hos den tiltalte og navnlig ikke i en sag som den pågældende, hvor der var indikationer på, at klageren ikke var fuldstændig forhindret i at møde op til en retssag (klageren havde i perioden deltaget i andre retssager af kortere varighed). EMD afviste på den baggrund klagen.

2. Deres klients sag

I sagen vedrørende Deres klient er der på den ene side tale om en sigtelse og tiltale, der har varet i ca. 8 år. På den anden side er der ikke sket fuldstændig påtaleopgivelse i sagen, og Deres klient har i modsætning til den ovennævnte sag fra 2006 ikke været mødt op til nogen retsmøder i sagen. Dertil kommer, at sagsbehandlingstiden som beskrevet i statsadvokatens afgørelse i vidt omfang har beroet på Deres klients sygdomsmeddelelser med deraf følgende udsættelser af hovedforhandlingen. Retslægerådet udtalte flere gange under sagen, at tilstedeværelse af alvorlig kronisk sygdom rent lægeligt ikke udelukker fremmøde i retten, og Retslægerådet forventede på denne baggrund, at Deres klient, eventuelt med relevante særlige hensyn og støtte, ville kunne give møde i retten. I den forbindelse bemærker jeg i øvrigt, at Deres klient har anført følgende på s. 4 i bilag 1 til erstatningskravet:

”Såfremt ØP i stedet havde haft saglig fokus på at nedlægge en påstand, ”der ikke var mere indgribende end nødvendigt for at opnå målet med at straffe i forhold til en ”banal” advarsel” (som udgangspunkt en bødestraf) ville problemstillingen om fremmøde i retten og Retslægerådets lægelige involvering i sagen ikke være kommet på tale, og sagen ville ikke have haft dette forløb på 7½ år.”

Efter en samlet vurdering af omstændighederne i Deres klients sag finder jeg, at der ikke er grundlag for at fravige hovedreglen om, at sigtelse og tiltale ikke udgør et straffeprocessuelt indgreb, der kan berettige til erstatning efter retsplejelovens § 1018 b.

Jeg er endvidere enig med statsadvokaten i, at der ikke er grundlag for at tildele erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler (*culpa*), jf. retsplejelovens § 1018 h. Jeg finder således ligesom statsadvokaten hverken, at der har været perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen af en sådan karakter, at politiet eller anklagemyndigheden kan anses for at have handlet ansvarspådragende, eller at det er godtgjort, at politiet og anklagemyndigheden ved sagens udstrækning har handlet ansvarspådragende, således at der på anden måde er grundlag for at yde Deres klient erstatning.

Sagens forløb

- I afgørelse af 5. oktober 2017 nægtede statsadvokaten at yde erstatning.

- I e-mail af 9. oktober 2017 klagede De over afgørelsen. De henholdt Dem i den forbindelse til bemærkningerne i erstatningsansøgningen.
- Den 11. oktober 2017 har statsadvokaten sendt sagen til mig sammen med en udtalelse. Statsadvokaten har henholdt sig til sin afgørelse. Der er ikke kommet nye væsentlige oplysninger frem af betydning for sagen.

Lovgrundlag

Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 2, (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse) og retsplejelovens § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler).

Mulighed for at klage mv.

Min afgørelse er endelig. Deres klient kan derfor ikke klage over den. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 3.

Deres klient kan anmode om, at retten tager stilling til erstatningskravet. Hvis Deres klient ønsker, at retten tager stilling til kravet, skal De oplyse dette til Statsadvokaten i Viborg senest to måneder efter, at De har modtaget denne afgørelse. Det står i retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Hvis De har spørgsmål til min afgørelse, er De velkommen til at kontakte mig.

Med venlig hilsen

Rebecca Blomqvist Lund
Senioranklager

Advokat Hans Kjellund
Sønder Allé 3, 2. sal
Postboks 158
8100 Aarhus C

STATSADVOKATEN I VIBORG
RØDEVEJ 1
8800 VIBORG

TELEFON: 72 68 90 00
FAX: 72 68 94 99
E-MAIL: SAV@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk

DATO 5. oktober 2017

JOURNAL NR.
SAV-

SAGSBEHANDLER: AKR020/KJR

Ikke erstatning for sigtelse – Deres j.nr.

Jeg har i dag besluttet ikke at imødekomme Deres krav om erstatning til E.
Begrundelsen herfor fremgår nedenfor.

Sagsforløb

Det fremgår af sagen, at Deres klient den 9. juli 2008 blev sigtet for overtrædelse af straffelovens dagældende § 265 mod X1 begået den 17. juni 2008 (sagens forhold 1). Han blev desuden den 26. januar 2009 sigtet for overtrædelse af straffelovens dagældende § 265 mod X2 begået den 19. januar 2009 (sagens forhold 2). Han blev endvidere den 22. april 2009 sigtet for overtrædelse af straffelovens dagældende § 265 mod X2 begået den 21. april 2009 (sagens forhold 3). Han blev endelig den 4. januar 2011 sigtet for overtrædelse af straffelovens dagældende § 265 mod X1 begået den 23. december 2010 (sagens forhold 4).

Ved anklageskrift af 6. oktober 2009 blev der rejst tiltale mod Deres klient i sagens forhold 1 til 3, og ved tillægsanklageskrift af 3. februar 2011 blev der rejst tiltale i sagens forhold 4.

Den 5. marts 2010 blev der afholdt et indledende retsmøde i sagen, hvor Deres klient ikke var mødt, idet der mellem parterne var uenighed om anvendelsen af nogle retspsykiatriske erklæringer, der var indhentet til brug for en anden sag. Ved kendelse af 8. april 2010 bestemte Retten i Århus, at anklagemyndigheden kunne anvende de pågældende

erklæringer til brug for strafpåstanden i den aktuelle straffesag. Hovedforhandlingen den 8. april 2010 blev samtidig udsat, idet der på baggrund af den nævnte tvist samt yderligere bevistemaer i sagen ikke var afsat nok tid til, at hovedforhandlingen kunne gennemføres.

Den 29. juli 2010 blev sagen berammet til hovedforhandling den 24. og 25. februar 2011. Hovedforhandlingen blev dog aflyst på grund af Deres klients sygdom. Den 17. marts 2011 blev sagen berammet til hovedforhandling den 11. og 12. august 2011. Hovedforhandlingen blev dog aflyst på grund af Deres klients sygdom. Den 15. september 2011 blev sagen berammet til hovedforhandling den 24. og 26. januar 2012. Hovedforhandlingen blev dog aflyst på grund af Deres klients sygdom.

Det blev herefter besluttet, at den senest fremlagte lægeerklæring af 16. januar 2012 fra speciallæge i psykiatri Stefan Bjerrum skulle forelægges for Embedslægeinstitutionen, hvilket skete den 12. februar 2012. Den 2. maj 2012 oplyste Sundhedsstyrelsen, at sagen retteligt skulle forelægges for Retslægerådet. Spørgsmålet blev herefter den 12. september 2012 forelagt for Retslægerådet. Ved brev af 18. marts 2013 udtalte Retslægerådet, at Retslægerådet ikke fandt, at Deres klients mentale handicap var så omfattende, at han aldrig ville blive i stand til at give møde i retten.

Den 6. maj 2013 blev sagen berammet til hovedforhandling den 8. og 9. oktober 2013. Deres klient mødte ikke op i retten, og De fremlagde erklæring af 3. oktober 2013 fra speciallæge i psykiatri X3, hvoraf det blandt andet fremgik, at han ikke anså det for forsvarligt, at Deres klient mødte op i retten. Sagen blev udsat på indhentelse af en supplerende erklæring fra Retslægerådet. Retten besluttede herefter at slutte sagen med henblik på en eventuel genfremsendelse, når sagen efter anklagemyndighedens vurdering måtte kunne behandles.

Ved brev af 16. januar 2014 udtalte Retslægerådet, at tilstedeværelse af alvorlig psykisk sygdom ikke udelukker, at E vil blive i stand til at give fremmøde i retten. Sagen blev herefter berammet til hovedforhandling den 25. april 2014. Hovedforhandlingen blev dog aflyst, idet Deres klient ved en lægeerklæring var skønnet ude af stand til at møde.

Sagen beroede herefter på anklagemyndighedens overvejelser om sagens videre forløb, herunder forelæggelse for statsadvokaten. Den 17. august 2015 anmodede Østjyllands Politi Retten i Århus om, at sagen på ny blev berammet. Ved telefonretsmøde den 29. oktober 2015 blev det besluttet, at sagen på baggrund af en ny lægeerklæring om Deres klients helbredstilstand igen skulle forelægges for Retslægerådet.

Ved brev af 23. december 2015 udtalte Retslægerådet, at tilstedeværelse af alvorlig kronisk sygdom rent lægeligt ikke udelukker fremmøde i retten, og Retslægerådet forventede på denne baggrund, at E. eventuelt med relevante særlige hensyn og støtte, ville kunne give møde i retten. Sagen blev berammet til hovedforhandling den 25. og 26. april 2016. Hovedforhandlingen blev dog aflyst på grund af Deres klients sygdom.

Statsadvokaten traf den 13. maj 2016 afgørelse om ændring af påstanden, således at anklagemyndighedens påstand under sagen ville være almindelig straf. Den 29. juni 2016 blev afgørelsen påklaget til Rigsadvokaten, som den 6. april 2017 afgjorde sagen. Påtale vedrørende sagens forhold 2 og 4 blev herefter opgivet i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 (ikke muligt at føre bevis for tiltaltes skyld). Desuden blev tiltale vedrørende sagens forhold 1 og 3 frafaldet i medfør af retsplejelovens § 722, stk. 2 (tiltalefrafald grundet særlige omstændigheder).

Det fremsatte erstatningskrav

Ved brev af 1. juni 2017 til Østjyllands Politi, hvorfra jeg har modtaget det, fremsatte De krav om erstatning for lang sagsbehandlingstid, herunder en tiltaleperiode på 7½ år. Kravet er fremsat i medfør af retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 1, samt Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6 og 8. De har opgjort kravet til 140.000 kr., subsidiært et mindre beløb.

Begrundelse for nægtelse af erstatningskravet

Straffesagens forhold 1 og 3

Efter retsplejelovens § 1018 a, stk. 1, skal erstatning som udgangspunkt ydes, hvis strafforfølgnen munder ud i frifindelse eller påtaleopgivelse, medmindre frifindelsen skyldes, at tiltalte findes utilregnelig. Et tiltalefrafald, som indebærer en afgørelse om, at tiltalte er skyldig, berettiger således som udgangspunkt ikke til erstatning.

Jeg finder herefter ikke grundlag for at tildele Deres klient erstatning vedrørende forhold 1 og 3.

Straffesagens forhold 2 og 4

§ 1018 b

Efter praksis ydes der som udgangspunkt ikke erstatning for en sigtelse, tiltale eller deltagelse i domsforhandling, jf. dommen i U 1988.705 H. Denne hovedregel fraviges i to tilfælde, således at sigtelse mv. kan begrunde erstatning efter retsplejelovens § 1018b, jf. § 1018 a, stk. 1.

Det gælder for det første de tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mere end 5 år, hvor der efter Rigsadvokatens praksis som udgangspunkt, vil blive ydet erstatning i medfør af retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a, stk. 1.

For det andet gælder det i de tilfælde, hvor den erstatningssøgende har været sigtet i mindre end 5 år, men hvor en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder alligevel taler for, at der skal ydes erstatning. Baggrunden herfor fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 1018 b, Folketingstidende 1977-78, tillæg A, sp. 2402, hvor det er anført, at det ikke kan udelukkes, at der navnlig i sager om alvorlige forbrydelser vil kunne forekomme afhøringer, f.eks. meget langvarige afhøringer, og sigtelser, der opleves så belastende og krænkende, at de vil kunne henføres under begrebet indgreb og dermed kan begrunde erstatning, når den pågældende har vist sig ikke at være skyldig.

I forhold 2 har Deres klient været sigtet i perioden fra den 26. januar 2009 til den 6. april 2017 svarende til ca. 8 år og 2 måneder, og i forhold 4 har Deres klient været sigtet i perioden fra den 4. januar 2011 til den 6. april 2017 svarende til ca. 6 år og 3 måneder.

Jeg finder ikke, at udgangspunktet om erstatning ved sigtelse i mere end 5 år skal følges i denne sag. Jeg har herved lagt vægt på, at langt størstedelen af sagsbehandlingstiden har beroet på Deres klients manglende fremmøde til hovedforhandlingen ved Retten i Århus. Retslægerådet har angående Deres klients sygdommeldinger blandt andet udtalt, at tilstedeværelse af alvorlig kronisk sygdom rent lægeligt ikke udelukker fremmøde i retten, og Retslægerådet forventede på denne baggrund, at Deres klient, eventuelt med relevante særlige hensyn og støtte, ville kunne give møde i retten. Jeg finder herefter, at den lange sagsbehandlingstid skyldes Deres klients egne forhold og ikke kan tilskrives de strafforfølgende myndigheder, idet jeg tillige finder, at anklagemyndigheden har søgt sagen fremmet med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2.

§ 1018 h

Efter retsplejelovens § 1018 h, kan der tillige ydes erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 1977-1978, tillæg A, sp. 2405, at bestemmelsen er medtaget, fordi det blev anset for rimeligt, at den fremgangsmåde, som anvendes ved behandlingen af erstatningskrav på grundlag af særlige ansvarsregler i retsplejelovens kapitel 93 a, efter begæring også skulle kunne finde anvendelse, hvor der rejses erstatningskrav alene for en ulovlig embedsmandshandling inden for strafferetsplejen, som kan lægges vedkommende tjenestemand eller myndighed til last. Det er således en forudsætning, at politiet og anklagemyndigheden eller domstolene har handlet culpøst i forbindelse med en

strafferetlig forfølgning, jf. Anklagemyndighedens Årsberetning 1998-1999, bind 2, side 70 ff.

Rigsadvokaten har ydet erstatning efter retsplejelovens § 1018 h i sager, hvor straffesagen ikke har haft en ekstraordinær belastende karakter for den sigtede, men hvor der under sigtelsen har foreligget perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen (såkaldte "døde perioder"), som kan titregnes de strafforfølgende myndigheder, og hvor erstatningssøgende ikke selv har medvirket til sagens udstrækning.

I den foreliggende sag finder jeg dog ikke, at der har været perioder med inaktivitet i sagsbehandlingen af en sådan karakter, at politiet eller anklagemyndigheden kan anses for at have handlet ansvarspådragende.

Jeg finder endvidere ikke, at det er godtgjort, at politiet og anklagemyndigheden ved sagens udstrækning har handlet ansvarspådragende, således at der på anden måde er grundlag for at yde Deres klient erstatning.

Jeg kan derfor ikke imødekomme kravet.

Lovgrundlag

Min afgørelse er truffet efter reglerne i retsplejelovens § 1018 b, jf. § 1018 a (erstatning for andre straffeprocessuelle indgreb end frihedsberøvelse) og § 1018 h (erstatning på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler).

Mulighed for at klage

De kan klage over afgørelsen til Rigsadvokaten. De skal sende klagen til Statsadvokaten i Viborg. Fristen for at klage er 4 uger efter, at De har modtaget dette brev. Det står i retsplejelovens § 1018 e, stk. 3 og 5.

De skal udnytte muligheden for at klage til Rigsadvokaten, inden De eventuelt begærer kravet indbragt for retten efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 1.

Har De eventuelle spørgsmål

Hvis De har spørgsmål til min afgørelse, er De velkommen til at kontakte Anne Damhus Kristensen.

Med venlig hilsen

Claes Vestergaard
Senioranklager